

№ 3. – С. 58–61

3. Воловик Н. Основи оздоровчого фітнесу: навч. посіб. / Наталія Воловик. – К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 240 с.
5. Иващенко Л. Я. Программирование занятий оздоровительным фитнесом / Л. Я. Иващенко, А. Л. Благий., Ю. А. Усачев. – К.: Наукова думка, 2008. – 199 с.
6. Булатова М. М. Современные физкультурно-оздоровительные технологии в физическом воспитании / М. М. Булатова, Ю. А. Усачев // Теория и методика физического воспитания; под ред. Т. Ю. Круцевич. – К., 2003. – Т. 2. – С. 342–378.

Тетяна Тарасюк

ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ: ЕТАПИ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ

В умовах демократизації освіта стає більш спрямована на дитиноцентризм, відкритість до суспільства, забезпечення обох статей до різних сфер життєдіяльності. Наша держава активно проводить гендерну політику, в основі якої лежать загальновизнані міжнародні норми, зафіксовані, в нормативних документах, зокрема, в Загальній декларації прав людини, Конвенції про політичні права жінок, Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок та інших документах. Україна поділяє принципи ООН і розуміння гендерної рівності як необхідної умови досягнення сталого розвитку країни, створення умов для всебічного розвитку людського потенціалу.

Термін «гендер» походить з лінгвістики й вперше був використаний у 1968 році Робертом Столлером [2]. На часі основна мета виховного процесу полягає у навчанні хлопців і дівчат гендерним ролям – варіативним моделям чоловічої і жіночої поведінки. Тому ми повинні розмежувати гендерне виховання хлопців і гендерне виховання дівчат, оскільки у своїх методах вони мають різні підходи.

Гендерне виховання в закладах освіти залишається новинкою, незважаючи на чисельні дослідження в цієї галузі багатьох дослідників, зокрема, О. Барановською, В. Бездітних, О. Вахрушевим, В. Караковським, Л. Коряшиною, Л. Левшиним. Ще й досі залишається проблема особистісного розвитку хлопчиків та дівчаток у бік збереження рівності в їхніх правах і можливостях, досягнення професійного й соціального статусу, в розробці такої стратегії виховної роботи, яка б орієнтувала дітей на цінності, партнерство та взаємозамінність статей у виконанні батьківських та суспільних ролей.

На сьогодні вже існує чимало трактувань й самого поняття «гендерне

виховання». Проаналізувавши цілий ряд праць, на нашу думку, гендерне виховання учнів – це цілеспрямований процес взаємодії щодо вихованців різних статей, результатом якого є формування в учнів стійкого поняття власної статі з характерною для неї гендерно-рольовою позицією; цінностей; поваги до особистості незалежно від статі.

Мета гендерного виховання полягає в індивідуально-диференційному підході до учнів з позицій статевих відмінностей, у конструюванні моделі морально-етичних норм у взаємовідносинах обох статей, у формуванні ролевих позицій хлопчика і дівчинки. Іншими словами основна мета цього багатогранного процесу полягає в навчанні хлопців і дівчат гендерним ролям – моделям чоловічої і жіночої поведінки.

У вирішенні проблем гендерного виховання учнів підліткового віку істотну роль відіграє система позакласної роботи, яка повинна бути орієнтована на задоволення різноманітних (індивідуальних) потреб та інтересів особистості. Саме, за допомогою позакласної діяльності вчитель може вільно спрямувати виховний процес на всебічний розвиток учнів, на індивідуалізацію, а також зробити акцент на статеву належність вихованців. Адже ще видатний педагог В. Сухомлинський писав, що хлопці повинні отримувати чоловіче виховання, а дівчата – жіноче [3].

Аналізуючи психолого-педагогічну літературу варто виділити два етапи гендерного виховання: пропедевтично-інформаційний (передбачає підвищення рівня обізнаності учнів з питань гендерних відносин) та пізнавально-діяльнісний (спрямовується, зокрема, на мотивацію гендерної вихованості учнів підліткового віку та формування досвіду гендерної поведінки) [2].

Власне, на пропедевтично-інформаційному етапі передбачається використання таких форм роботи: екскурсії, конкурси «Чоловік і жінка», «День родини», зустрічі з фахівцями (лікарями, психологами) та методів роботи: бесіди «Повага», «Він і Вона», «Жіноча і чоловіча рівність», «Сімейні стосунки», «Я – чоловік», «Я – жінка», заохочення, роз'яснення, евристичні питання, вільні асоціації, рольові ігри. Важливо зазначити, що на даному етапі учні повинні зрозуміти сутність таких термінів, як «гендер», «соціальна роль» тощо. Враховуючи специфіку даного етапу всі форми і методи виховної роботи, як рольові ігри, години спілкування, екскурсії мають ознайомлювальний характер.

Другий етап передбачає засвоєння учнями соціальної значущості кожного незалежно від статевої приналежності, спрямованість особистості до відтворення толерантних стосунків статей пізнавально-діяльнісний етап повинен базуватися на попередньому етапі. На цьому етапі варто використовувати такі форми виховної роботи: круглі столи «Гендер – це не спектр: чому нам потрібно перестати множити гендерні ідентичності», тематичні виховні години «Гендерна нерівність у професіях», диспути «Рівноправність чоловіка і жінки», «Бути дівчиною значить – значить бути сильною», бесіди «Сучасна українська сім'я: гендерні проблеми та шляхи

їх подолання», «Гендерне сприйняття», години спілкування «Майбутнє без насилля», «Гендерні ролі і стереотипи», рольові ігри та методи виховної роботи: методи мозкового штурму, перегляд кінофільмів, рольові ігри, дискусії, кейс-методи.

На базі факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини створено Гендерний центр. Центр працює зі студентами та учнями закладів загальної середньої освіти, вже кілька років поспіль є організатором міського конкурсу студентських та учнівських наукових робіт із гендерної тематики, у якій беруть участь представники закладів вищої освіти та шкіл міста.

Крім організації конкурсів та конференцій на гендерну тематику центром ініційовано висвітлення стінгазет, фотоконкурсів «Жінка-людина = Чоловік-людина», виставок «Рівні права, рівні можливості, рівна відповідальність», «Гендерний мейнстрімінг» проведення відеолекторій з питань гендеру, гендерного марафону «Гендерна соціалізація», конкурсу відеороликів «Гендер – це...».

Тому гендерне виховання учнів в позакласній діяльності (як і будь-який інший напрям виховної роботи) передбачає використання різноманітних форм і методів його проведення, котрі мають бути обґрунтовані та відображені у відповідних планах виховної роботи класних керівників.

Список використаних джерел

1. Оксамитна С. Гендерні ролі та стереотипи / С. Оксамитна // Основи теорії гендеру : навч. посіб. / В. Агеєва, В. Близнюк, І. Головащенко [та ін.]. – К.: К.І.С., 2004. – С. 157–182.
2. Слюсаренко Н. Гендерний підхід до організації навчально-виховного процесу сучасної школи : навч.-метод. посіб. для загальноосвіт. навч. закладів / Н. Слюсаренко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Херсон : РПО, 2011. – 243 с.
3. Сухомлинський В. Сто порад вчителю / В. Сухомлинський. – К., 1988. – 120 с.

Софія Терлецька

ОБРАЗ ОТЧОГО КРАЮ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ ГРИГОРІЯ САВЧУКА

Серед квітучого різноманіття талановитих письменників, що ними багатий Черкаський край, зокрема Уманщина, шанують ім'я Г. С. Савчука – умілого поета, патріота, відданого громадянина України. Він жив і творив у селі Берестівець: там народжувалась і його довершена пісенна лірика, яка й стала предметом нашого дослідження.

Дослідниками життєвого та творчого шляху Григорія Савчука були